

Endurgerð av minnisriti Havnar Klubba,
tá hann fylti 160 ár.

1799 - 27.oktober - 1959

Teksturin er ikki broyttur, bert innskannaður, og tí sæst
týðiliga, hvussu nógv skriftmálið hevur broytt seg tey
seinastu uml. 60 árin, síðan hetta minnisrit kom út.

Tórshavn, 20-02-2010

HAVNAR KLUBBI

UM KLUBBAN
eftir
EINAR MOHR og EIDEN MÜLLER

Nevnd Havnar Klubba gav út

Úr
»*Sange*
for
Thorshavns Klub
paa
Færøe«

Mel. Navnløs Salighed jeg finder —

*Mennesket til Samqvem skabtes,
Fryd ham blomstred kun ved Fred.
Livets milde Glæder tabtes
Først ved Usamdrægtighed.
Traurig blev vort Lod i Livet
om ei Venskab milded' den:
Huldrig Glædens Gud har givet
Drift at glædes, Ven hos Ven.*

*Medens Tvedragts vilde Lue
Raser — ach! i mangt et Land,
Rølighed vi om os skue
Og i Fred forsamles kan.
Skulde vi da meer begiære
For at leve veltilfreds? —
Nei! uskiønsom Tanke være
Langt fra vores Selskabskreds!*

*Enighed og skyldfrie Glæde
blive dette Selskabs Pryd!
Ingen sig blandt os tilstede
Noget, som fornærmer Dyd!*

*Glæden takfuld at modtage;
Fremme Venskab; være frie;
Fierne bort unyttig Klage,
Er vor Klubs Philosophie.*

*Leve hver, som ærlig tænker
Fast at knytte Samfunds Baand!
Leve hver, som kierlig skiænker
Til en Broder hjælpsom Haand! —
Manden, af hvis Gunst vi nyde
Her at samles Ven med Ven,
Ham, den Ädle, Tak vi yde:
Leve Peter Erichsen!*

*Synget i Klubben den 27de October
1799 ved Selskabets første Møde
i Hr. Erichsens Huus.*

Thorshavns Klub — Havnar Klubbi

Í ár eru 160 ár, síðan Havnar Klubbi varð stovnaður, og man hann tessvegna vera uppi í elstu núverandi klubbum í útnyrðingspartinum av Europu.

Tíðum hevur verið havt á máli, hvussu mong ár klubbin mundi hava á baki, og tá visti elsti núverandi limur at siga frá, at fyri nærum 50 árum síðan var gamal maður, sum segði seg at hava verið limur frá sínum heilt ungu árum. Sjálvt um hetta ikki sigur nakað um veruliga aldur klubbans, er hetta tó ein ógvuliga forvitnislig frásøgn, við tað at hon prógvar eitt óbrotið tíðarskeið í søgu klubbans út ímóti eitt hundrað árum.

Eisini hevur verið framhildið, at klubbin stavaði aftur í ta tíðina, tá Rybergs handil hevði sínar goymslur og virkir í Vágsbotni í 1770unum og 1780unum, og bendir mangt á, at grein er í hesum máli.

Hetta var ein reiðiliga stór fyrirøka við 40—50 komandi og farandi skipum árliga. Stórur partur av starvsfólkunum á landi vóru bretar, sum húsa- og staðarnøvnini Quilling, Gilbert og Guineabrúgvinn enn minna okkum um.

Tað skulu bert fáir bretar vera saman, til teir stovna ein klubba, verður sagt, og týðir mangt uppá — og er illa hugsandi annað — enn at eisini hesir bretar saman við manningunum ella yvirmonnunum á skipum teirra hava havt klubba her, og at somuleiðis onkrir havnarmenn eisini gjørdust limir er eyðvitað.

Tey framíhjá-handilsrættindi, henda fyrirøkan hevði, gingu út í 1788, tá hon gav uppat, men hesir havnarmenn høvdu tá fingið kunnleika ella kennskap til tann týðning og virði — um ein so kann siga —, sum ein klubbi kann hava, og við

Mynd frá Kongabrunni semast í 80'unum: við vissu kann ekki verða sagt, at klubbin hevur átt innivist í »Sailors Home« (har Evensens hús seinni vórðu reist), men tað er líkt til, av tí at klubbin, áðrenn hann fekk egin hus, hevði rúm i leigaðum hølum ymsastaðir.

hesi fyrimynd stovnaðu teir so »Thorshavns Klub« eini 10 ár seinni; uttan henda kunnleika var hann væl neyvan komin í lag.

Teir søgukønu siga, at klubbar hava verið allar tíðir í teim mentaðu londunum, og at teir gomlu egyptarnir soleiðis høvdu teirra klubbar, men hóast hetta verður tó Bretland roknað fyri tað land, har klubbar fyri álvara tóku seg upp fyri 2-300 árum síðani, og hava klubbar har havt og hava enn ein ávísan týdning í tilveru mongum breta. Tessvegna hava sum kunnugt kendir rithøvundar givið forvitnisligar og skemtuligar myndir av klubbum og limum teirra — fyri bert at minna á Charles Dickens: »Pickwick-klubbin«, Conan Doyle við tí lögna Diogenesklubba og so Jules Verne, sum letur Phileas Fogg byrja og enda sína ferð jarðarknøttin runt í 80 dagar í einum Londonklubba; men tann mest umrøddi og veruligi var tann politiski Jakobinarklubbin í Paris, hvørs limir jú gjordu nógv um seg undir tí stóru fronsku kollvelt- ingini, og sum tessvegna setti djúp spor eftir sær.

Í Danmark var í byrjanini av 1800-talinum ein kendur klubbi í København. Hann kallaðist »Dreyers Klub«, har mangar av tíðdar andshetjum hittust — tað var í tí sokallaðu gullöldini har.

Her í Havn var »Thorshavns Klub« stovnaður tann 27. oktober 1799. Navnið varð fyri 20—30 árum síðan broytt til »Havnar Klubbi«.

Hóast áðurnevndu fyrimynd, sum havnarmenn høvdu frá Rosenmeyers og Flors døgum, má ein undrast á, at her, tá Havnin taldi so fá fólk, vóru líkindi til trivni av einum klubba, men ein kann samstundis leggja til merkis, at nettupp um hetta mundið vóru í mun til íbúgvartalið mong týðandi og mentað fólk í Havnini, sum hava verið før fyri hesum, og eyðvitað hava tey somuleiðis sett sín dóm á henda fámenta bý og ávirkað íbúgvartar bæði í siði og eisini mentunarliga.

Soleiðis livdi tá her ein maður, nevndur Elaus Jakobsen Lund. Hann var literatur, fekst við bóklig arbeiðir, og er tað hesum manni at takka, at vit vita stovningardag Havnar Klubba, øg tá hann eisini er tann maður, sum vit við vissu vita var em av stovnarunum, er tað kanska ikki avvegis at lýsa henda mann nakað meir.

Hann var føddur í Havn 9.6.1739 og doyði her 11.10.1815, var sonur varahandilsforvaltara Jakob Mathias Andersen Lund og konu Helene Christine Clausdatter Pofvelsen.

Sum ungur fór hann til Danmarkar, tók studentaprógv í København í 1758 og var cand. theol, 1762. Kom heimaftur til Føroya 1765, her hann livdi alla sína tíð við undantøku av tveimum ferðum, hann gjørði til Danmarkar. Hann fekk sær ongantíð prestaembæti, men hevði tó ymisk störv, var nøkur ár »forløgskømmisær«, og eina tíð var hann settur fúti fyri fútan W. Hammershaimb.

Chr. Heilskov, sum frágreiðingin omanfyri er eftir, skrivur, at Claus Lund var frísintur og dámligur maður, sum tosaði »Folkets Sag«, at hann var yrkjari, fyruttan at hann umsetti ymisk rit ur týskum og enskum. Tær av hansara yrkingum, sum skulu nevast her, og sum hava týdning fyri Havnar Klubba, eru hansara vísur: »Sange for Thorshavns Klub paa

Færø forfattede ved adskillige Lejligheder«, prentaðar í Kopenhagen í 1803. Sangirnir eru 9 í tali og stendur undir tí fyrsta: »Synget ved Selskabets første Møde 27. Oktober 1799 i Erichsens Hus«. Det kgl. Bibliotek í Kopenhagen hefur eitt eintak av hesum vísium, hugsandi einasta sum til er, og hefur Havnar Klubbi fotokopiir av teimum.

Í hesum sambandi kann eisini vera vert at nevna, hvat dr. Jakob Jakobsen skrivar um C. Lund. Hann sigur, at hópur av yrkingum á donskum eru eftir honum, og at tann mest kenda herheima er yrkingin um Sigmund Brestisson, eisini at hann var frælsandismaður, og at hann talaði 7 ymisk mál. Sum áður frásagt var hann settur fúti í tvey ár, men hann var yrkjandi dreymhugaður maður, hevði lýndi til einsemi og kendi seg í rangum staði sum fúti, sigur dr. Jakobsen. , Vegna fútatíð sína var hann eins og hinir embætismenninir tikin upp í Fuglakvæðið, sum lundí, og samsvarar hetta jú við navn hansara, Lund.

Hann giftist 1797, men doyði barnleysur.

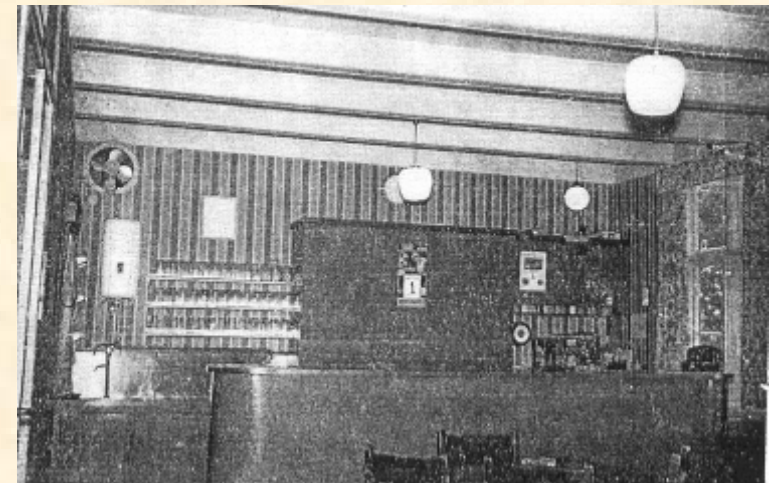
Við tað at Claus Lund var ein av stovnarunum, kann hugsast, at klubbin, samstundis sum hann hefur havt selskapulig endamál, sum hansara vísur jú bera prógv um, eisini var stovnaður á mentunarligum grundarlagi, har bæði tónleikur og sjónleikir hava verið framfördir. Soleiðis skrivar Chr. Svabo, sum tá eisini livdi í Havn, um »Lege og Lystigheder«, at »paa Thorshavn giver man i de sildigere Aar ej saa sjelden smaa Baller,« og at eisini sjónleikir vóru vístir, har bæði framførsla, tónleikur, dekoratióinir og annað var nógv betur enn sjálvst teir kønu høvdu hugsað sær; men tann føroyski dansurin var farin nógv av brúki, sigur Svabo, og í staðin vórðu innfördar menuettir, polskir, enskir, skotskir reels og kontradansir. — Av hesum tykist óttin fyri afturgongd fyri tann føroyska dansin longu tá at hava gjørt seg galdandi eins og hefur verið á okkara døgum.

Tað mentunarliga lívið í Havn helt fram í tí eftirfylgjandi tíðini — sum dømi kann bert nevast, at longu í 1828 var bókasavnið sett á stovn, og eyðvitað ella væl hugsandi er, at við framførslum av sjónleikum, fyrilestrum, veitslum o. t. hefur klubbin verið miðdepulin, og hefur hetta kanska verið

orsøkin til, at rithøvundin av skaldsøguni »Glámlýsi«, hvørs hendingar fara fram á døgum Niels Winthers í 1840, letur politiskt tjak hava verið í klubbanum kvøldini undan einum ávísium tilburði í bókini.

Hvar klubbin hefur havt til húsa og hvar tað í fyrsta sangi Carl Lunds nevnda »Erichsens Hus« er, man vera ilt at siga, tó skrivar Dione Isaksen, Djóni í Geil, í einum av sínum »Gamlar myndir«, har hann nevnir ymisk gomul húsanøvn í Havnini, at eitt stað var nevnt »Uppi í Klubba«, tað sama sum eisini er nevnt »Quillingsgarður«. Um hetta staðar-navnið »Uppi í Klubba«, sum nú er burturdottið, hefur sín uppruna av, at klubbin hefur havt til húsa har, kann sjálvandi hvør hava sína hugsan um.

Sum Havnin við tíðini vaks og limatalið harvið hefur økst — kanska hefur eisini verið trupult at fáa hóskaði høli — gjørdist neyðugt at fáa egið hús. — í hesum máli var tann vælumtókta lærarin við realskúlan, Oliver Effersøe, ein av teimum ídnastu undangongumonnunum. — Tann 1. oktober

Barrin, sum hon er í dag, anno 1959: í horninum elektriski blásarin — við hvørt kann vera heldur tropiskt kent klima, einahelst á veitslum, og tá er hon hent.»

1882 varð tað nýggja klubbhúsið vígt, og til veitslu, ið hildin varð henda dag, yrkti konsul Hansen úti í Havn eina vísu, sum enn er til skjals í savni klubbans av veitslusongum.

Nakað um somu tíð man »keglubanin« eisini vera bygdur, og varð hann nógv nýttur alla ta tíð, hann var í standi, við tað at ikki-limir somuleiðis kundu fáa hann til brúks móti eini lítlari avgift av hvørjum »potti«.

I árinum 1892 varð eitt sjónleikarfelag stovnað, »Den dramatiske Forening i Thorshavn«, við tí endamáli at framføra sjónleikir o. a. Fyri at koma hesum felagi á mót læt klubbinn byggja uppiskoyti til klubbann norðureftir til »teatarsal«. Um hetta skrivar Chr. Holm-Isaksen í »Varðanum« soleiðis:

»Klubbinn hevði bygt, men felagið pliktaði seg til í fimm ár at svara so mikla leigu, sum kravdist til rentur og avdrag av byggingini. Stýrisnevndin fyri nýggja sjónleikarfelagið vóru: sorinskrivari Andersen, Rasmus Effersøe, Mein. Jacobsen, Georg Long og lærari Christian Ludvig Johannsen (seinni Jacob Lützen keypmaður). Nýársdag 1893 varð sjónleikarsalurin latin uppí felagsins hendur, og 28. januar varð hann vígdur við inngangsorðum av Emil Bruun presti, sjónleikinum »Magnus«, fólkalívsbílaði í 3 pørtum av R. C. Effersøe og »Fastelaventsgildet« av Erik Bøgh. Hetta var góð byrjan. . . .«

Søga klubbans var komin fram til næsta árhundraðskiftið, til ta tíð, sum fyri eldri klubblimir kann kallast »okkara tíð«.

* * *

At klubbinn hevði fingið egið hús veldi sum vera man stóra framgongd, og klubblívið treyvst sum ongantíð fyrr, hóast tilgongd av nýggjum limum var treytað av ballotatión fyri upptøku, men var tað tá loyvt limum at »innføra« ikki-limir sum gestir. Hetta kundi sjálvandi vera hent fyri teir, sum høvdu vitjandi og fyri teir, sum vildu vísa viðskiftafólki teirra blíðskap ella vera saman við teimum uttanfyri heimið ella gistingarstaðið.

Soleiðis var tey 20—25 fyrstu árinum av hesari øld, og fíggjarliga mentist klubbinn stórliga, so longu í 1908 var húsið bygt størri við einari hædd afturat í allari húsalongdini, og fekk klubbinn hervið tann vakra bygning, sum síðan hevur

verið eitt prýði fyri Havnina. Eisini frá hesari veitslu, ið hildin var, tá bygningurin var liðugur, er songur til skjals. Nevnt kann vera, at Chr. Holm-Isaksen í 1915 var biðin um at prýðka salirnar, Hetta varð gjørt við málningum av fýroyskum landsløgum málaðir beinleiðis á allar veggirnar uppi undir loftinum í tí minna salinum. Hesir fórust heilt illa við eldsbrunan í 1940, meðan málningarnir úr sjónleikum Holbergs í tí størri salinum enn eru til sjóndar. Stórfingnar veitslur vórðu hildnar hasi árinum og karneval hvørt skotár.

Musikkurin til veitslurnar varð leikaður av einum streingjaensemble undir leiðslu av tí kenda musikk lærara Georg Hansen. Hann og O. J. Hansen violin, brøðurnir Viðstein violin, bratsch og cello, og byrjað var altíð til tær stóru veitslurnar við einari polonaise, men sum tað stendur í einum av Lunds songum: »Strengleg veksled med Kæmpekvad«, og verður nú eins og tá altíð farið upp á gólv til eitt hvørt kvæði ella vísu.

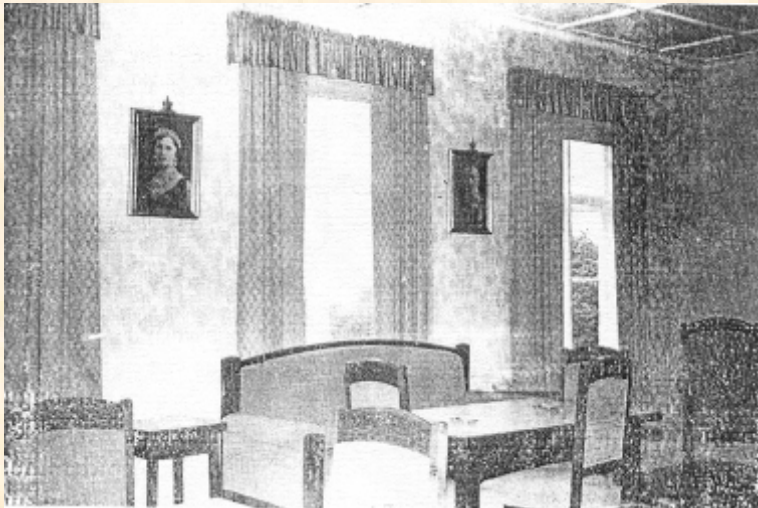
Til karnevalini vóru gjørdar stórar fyrireikingar. Eitt dømi: Dansisalurin gjørdur um til eina neapolitanska gøtu ella gøtustubba, har allur endaveggurin vísti Neapelgolfin við Vesuv., á breiðvegginum ein fontaina, har vatn rann úr einum listarliga gjørdum skorti, hinumegin hurð og vindeyga úr inngongdini í romanskum ella suðurlendskum stíli, og frá hinum endavegginum varð bygd eitt sindur inn í salin ein balkon ella balustrada, nakað upp frá gólvinum. Rúmini uppi á vóru eisini umgjørd við listarligum hegri. Á okkara døgum hevði alt hetta ella tílíkt ikki kunnað gjørst uttan stóran kostnað.

Í hesum sambandi kann vera nevnt sumt av tí, sum klubbhúsið hevur verið nýtt til.

Í sinari tíð var vanligt á stórum hátíðardøgum, t. d. í ólavssøku, at hava almennan fýroyskan dans uttan atgongugjald fyri luttakandi. Tá umfarssjúka, skarlaksfepur, gekk í Havnini seinast í 20-unum, varð húsið latið til epidemihús., har o. u. 40 kvinnur, menn og børn vóru internerað í 6 vikur. Sum vælegnaður til veitsluhald hevur mangt brúðarparið hildið teirra brúdleyp í klubbannum, eins og hann hevur verið

Lítli salur, aftaná at hann varð fríðkaður í summar

*Ljóst samstundis hugnaligt aftaná seinasta “make up”
í lítla Sali.*

útleigaður til mangar aðrar veitslur og samkomur, og er tað síður hvørji jóla at hava jólatræ fyri børnum annan jóladag. Á hvørjum sumri hevur klubbin vanligu útferð, í blaði er at lesa, at klubbin í 1901 gjørði útferð heilt til Norðuroyggjar við »Smiril«, sum hann hevði leigað.

Inntil Sjonleikarhúsið varð bygt í 1925, var tað í sjónleikarsali klubbans, fólk komu til sjónleikir, koncertir, fyrilestrar, fundir o. s. fr., og hava mong týðandi uttanlanda nøvn verið á pallinum her. Seinni hevur klubbin fingið biografloyvi, hvørs drift hevur verið fíggjarligur stuðul.

Havnar Klubbi hevur tann heiður at hava teirra hátign Frederik konga IX og drotning Ingrid sum heiðurslimir klubbans eins og áður Christian kong X og drotning Alexandrine og undan teimum Frederik VIII.

Fleiri kongaveitslur hava verið hildnar í húsi klubbans undir kongavitjanum higar.

Mangir týðandi menn hava gjøgnum árin verið limir, og hevur áhugi teirra fyri klubbanum komið honum til góðar, samstundis sum teir eisini hava givið klubbanum andlit og skapt virðing fyri Havnar Klubba.

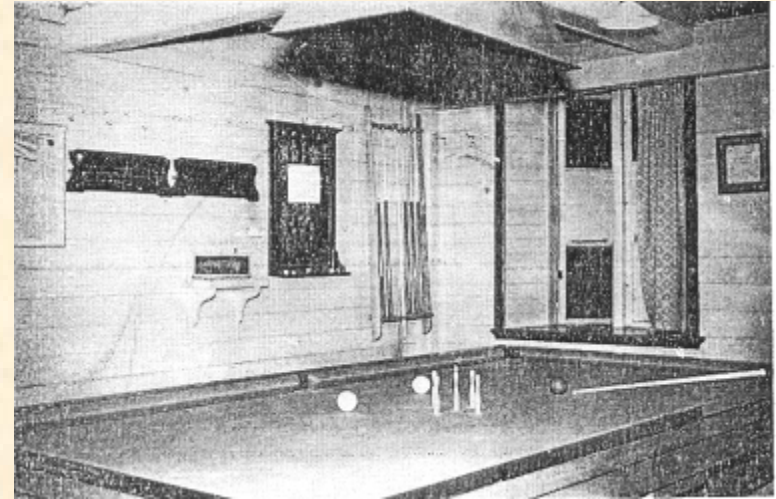
Nevnast mugu eisini nýggju íbúgvarnir, sum klubbin fekk í summar — og sum vóru sera vælkomnir —, nevnliga eitt víndrossilpar, sum hevði reiður og átti ungar í einum træi í klubbagarðinum. Hetta er nýggjur fuglur herheima, og fyrr á sumrinum hoyrdist ofta teirra vakra ljóð....

Brot úr sögu Havnar Klubba

Mong minni og mangar hendingar knýta seg til Havnar Klubba, frá fyrstu tíð fram til dagin í dag. I einum stuttum veitsluriti ber kortini ekki til at tríva í alt tað, ið hevur ella hevur havt ávirkan á klubbalívið í síni heild, heldur er ikki ætlanin at fara undir slíka roynd; men heldur í stubbum at taka fram okkurt, sum kann lýsa mannagongdina, og einstakar hendingar, ið fram um tær meiri vanligu hava eyðkent virkið, sum gjøgnum skiftandi tíðir er avrikað innan Havnar Klubba.

Tað vil so vera, at tilik lýsing ikki kann verða fullkomin — einahelst tí at keldutilfarið tíverri ikki er so rúgvusmikið, sum ynskjandi kundi verið. Orsøkin er í fyrstu syftu, at elstu gerðabøkur klubbans ikki longur eru til; við vissu vita vit tí heldur ikki, nær og á hvønn hátt, teir ið undan okkum vóru, hava skipað seg og hvussu teir hava lagt til rættis klubbaumsitingina. Helst hevur í fyrstu árum lítið ella einki verið gjørt av at seta uppá blað serstakar hendingar, ið kundu verið av áhuga fyri klubbalimir nú á døgum at frætta um. Men tað gerst so ikki við. Meiri harmiligt er, at bøkur og skriv fra seinnu helvt av 1800-talinum eru horvin — einahelst aftaná eldin í 1940. Tí ikki er at taka seg aftur í, at tann hendingin, sum hótti við at leggja allan klubban í øsku, hevur velt tað, at mong virðismikil skjøl eru kolað upp.

Men alt er ikki farið. Og við at granska tað tilfar, ið til er, fæst tó nakað, sum sigur okkum eitt og annað um farnu tíðina í Havnar Klubba, einahelst seinastu 70—80 árin. Tí meðan elsta gerðabók klubbans ikki gongur longur aftur

Billardstovan er vorðin hugnalig — klubbalimir byrjaðu við billard (russiskari carolinu) um ár 1883.

enn til 1914 — hinar, ið kunnu hava verið undan, finnast ikki — so eru til lógareintøk frá um ár 1880. Tíðarfestar eru hesar lógir ikki, og tað er spell; men klubbalóg frá seinast í 70'unum ella fyrst í 80'unum sigur okkum í fyrstu grein (prentað við gotiskari skrivt, ið nýtt varð á teimum føroysku prentsmiðjum tá í tíðini), at »Klubbens Formaal er at være Organ for Selskabelighed og Diskussion«. Lógirnar hava uttan iva verið broyttar fleiri ferðir tey næstu 40 árin — og fyrsta greinin í »Love for Thorshavns Klub« frá 1918 ljóðar nú: »Klubbens Formaal er at udvikle og styrke Samfundslivet ved Sammenkomster og selskabelige Adspredelser«. Hetta um at »styrke Samfundslivet« sýnir, at klubbalimir hava ikki hildið heilt einki um felagsskap teirra. . . .

Klubba-skipanin, sum hon ljóðar í dag, í 1959, sigur, at »Endamál klubbans er at hugna felagslimum við samkomum og veitslum« — og tað man neyvan heldur vera av leið.

Hvør ið var klubbalimir í 1896! Tá var árgjaldið 6 — seks — krónur fyri innanbýggjalimir og 2 krónur fyri uttan-

býggja. Sjálvsagt ber ekki til at bera saman tíðirnar tá við tær, ið eru nú — men kortini. . . .

*

Av tí sterka slagnum var nóg mikið til í klubbanum í »gomlu tíðini« — og fyri tað heilt fram til fyrst í tjúgunum, tá ið limir kundu keypa í barrini. Men serrættindi klubbmanna finga ein bráðan enda. Aftaná sakarmál við hitt almenna fekk klubbin bót, 1100 krónur, fyri at skeinkja fyri limum sínum móti peningagjaldi, og frá 1923 var brennivíns-sølan ein saga blott. . . . Síðani tá hefur hvør klubbalmur sjálvur noyðst at dragsa hvønn dropa heimanífrá niðan í klubban til sín sjálvs og klubbavinir sínar, hann hevði hug at bjóða ein lítlan. . . .

Tá ið klubbin nøkur ár herfyri fekk »box'irnar«, mundi ið hvussu er ein partur av goymsluni úr barrskápinum verða fluttur upp í erva. Hetta box-system hevur hugtikið blaðmann frá »Information«, ið vitjaði í Havn í summar, sum nakað sera sjáldsamt — hann skrivar í blaði sínum fyrst um teir gomlu stólar úr Dagmar-teatrinum, ið Havnar Bio ognaði sær á sinni, og síðani:

» i samme bygning findes klubben; her mødes Thors-havns high society, og her er der mulighed for at drikke spiritus — men kun hvis man er i besiddelse af en aflaaset box, der kan rumme ens privat importerede dnkkevarer. . . .«

Heilt á beinari leið tykist maðurin kortini ikki at vera — tí enn ber til at fáa sær upp í steypið eisini aðrastaðir í klubba-húsunum av »ens egne privat importerede drikkevarer«, um ein ikki er box-maður....

*

Tað munnu vera nakrar øl-fløskur tilsamans, ið fluttar eru tvørtur um Atlantshav tey 160 árinum, klubbin hevur á baki. Men teir, ið stílaðu fyri í árinum 1913, munnu hava hildið, at okkurt hevur verið galið við ið hvussu er einari Tuborg-

fløsku, sum fann. leiðina fram hetta sama ár inn um klubba-gátt. Nevndin sendi aftur til Tuborgs Fabrikker í Hellerup fløsku við innihaldi, sum skuldi prógva, at »something rotten« var við bjórinum! Men á Tuborg vildu teir ikki ganga undir at hava selt Klubbanum vána-slag, hvat ið soljóðandi svarskriv, daterað 12. august 1913, lýsir:

Thorshavns Klub,

Thorsbavn, Færøerne.

»Efter at have modtaget den i Deres Ærede af 1ste ds. omskrevne Flaske, har vi nøje undersøgt Indholdet paa vort Laboratorium; det viste sig at være Alun. Som De vil vide, er dette Stof meget let opløseligt, og dersom det havde været til Stede i Flasken, da denne udgik herfra med-Øl, vilde det have været opløst og følgelig ganske have ødelagt Øllets Smag. Det er derfor givet, at der ikke foreligger nogen Fejl fra vor Side, men at det nævnte kemiske Stof paa en eller anden Maade maa have fundet Vej til det Glas,

Úr barrini: hin gitni “gyngustólurin” er vorðin inventar, ið allir klubbalmir kennast við. Á bróstinum hómar ein eitt vælkent andlit – er hann nevndur, er hann kendur...

hvori Øllet har været serveret; en eller anden har moret sig med at putte det i Flasken ved Serveringen.

Forøvrigt findes Alun slet ikke paa vort Bryggeri, saa alene af den Grund er det umuligt, at dette Stof hos os kan have fundet Vej til Flasken.

For at De kan overbevise Dem om, at det har været Alun, der var i Flasken, sender vi Dem samtidig hermed Flaskens Indhold pr. Post. — Med megen Agtelse. . .«

— Fremmandaorðabókin sigur um alún: »Aluminiums-salt, der bruges ved garvning m. m.«

Seinni er einki frætt um, at klubbalmir hava verið fyri teirri vanlagnu at verða »alún-garvaðir«, annaðhvørt av bryggjumanna- ella skálka-ávum. . . .

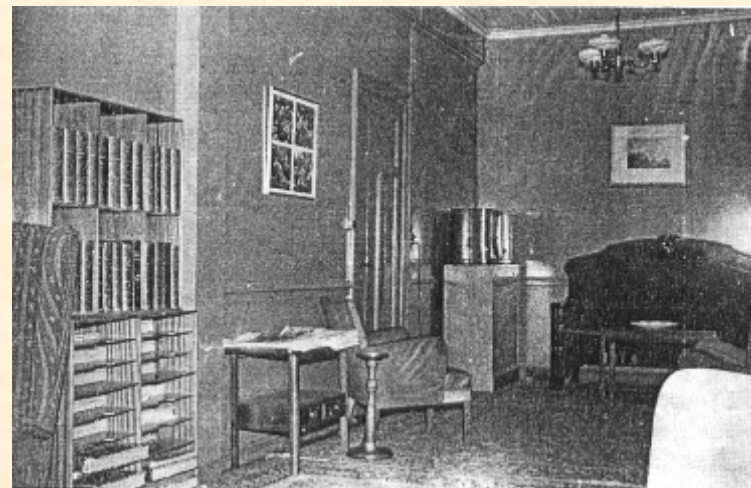
*

Vit leita longur aftur í klubbátíðina — til október 1882, tá ið núverandi klubbahúsini á Tinghúsveg vórðu tikin í brúk. Frammanundan høvdu klubbalmir noyðst at húsast í leigaðum hølum ymsastaðni í býnum. Frá vígsluni sunnudagin 1. október 1882 er veitslusangur, eftir A. V. Hansen (konslinum), har seinasta ørindi ljóðar:

*»Vort Maal er og med Tale klog
at vække Aand og Tanke,
at ikke vi, som nogle Drog
skal gaa omkring og »janke«;
vi herfor alle virke vil,
hver efter bedste Evne,
det maa vi »mægge Lirke til«,*)
skal T h o r s h a v n s K l u b e j revne!*

— Klubbalmir vóru væl foreintir við nýggju húsini — kundu eisini av røttum vera tað, tí »Klubbin« mundi tá í

*) En omskrivning af »lægge Mærke til«.

Lesistovan varð prýðiliga gjørd til kongaveitsluna í 1949

tíðini vera av stásiligastu og prýðiligastu húsum í Havni, eins lítið og húsini skemma býin í dag — tvørturímóti.

Klubbin hevur ikki alla sína tíð verið mannfólka-klubbi, har kvinnurnar einans vórðu bodnar við til veitslur sum gestir. Nei, minni enn so. Bert eini tíggu ár frá tí, at nýggju klubbahúsini vóru reist, høvdu konufólkini fingið fótafesti í »mannfólka-borgini«: Lógir klubbans frá 1891 vita at siga, at »extraordinære Medlemmer, Damer, der betaler et aarligt Kontingent af 2 Kr.«, kunnu takast upp sum limir. Og so chevaleresk vóru mannfólkini tá, at tey lótu konufólkini sjálvi ráða sínum klubba-viðurskiftum »Optagelse af Damer som extraordinære Medlemmer, eller Besøgende, afgjøres af den af Damerne valgte Bestyrelse, der bestaar af 3 Medlemmer. . . .« Tó varð varliga (!) lagt aftrat, at »denne Bestyrelse afgjør de Damerne alene vedrørende Sager....« Og so harumframt — man merkt die Absicht? — »Extra-ordinære Medlemmer have Adgang til Klubben 2 Gange om Maaned«.

Men alt fær ein enda, sum tikið verður til — gerðabók

klubbans frá aðalfundi í apríl 1920 lýsir, at summi av mann-fólkunum — við nevndini á odda! — nú tykjast bera ótta fyri, at »kvinnuræðið« fer at vinda uppá seg. Ið hvussu er sigur gerðabókin frá 25. apríl 1920:

»Paa Grund af, at Klubben er meget besøgt af Damer, fremkom følgende Forslag fra Bestyrelsen:

»Der maa ikke medtages Damer i Kubben, uden ved Klubbens festlige Lejligheder.« Uppskotið varð kortini felt við 29 ímóti og einans 12 fyri. — Eitt annað — heldur enn ikki bersøgið! — uppskot, frá aðalfunda-luttakara, fekk uppafstur vánaligari lagnu. Tað ljóðaði:

»Generalforsamlingen udtaler, at Bestyrelsen som hidtil bør paase, at Medlemmerne i Klubben med Hensyn til Indførelse af Damer i Klubben opfører sig efter Sømmelighedens Fordringer, og i Tilfælde af at et Medlem opfører sig usømmeligt, da skal foreslaa vedkommende ekskluderet.« — Teir »sømmelige« limirnir feldu hetta uppskot við 22—6! . . .

Tað eydnaðist ikki á hesum sinni at forfjóna »la belle femme«, kvinnu-forsprákararnir vóru ov sterkir. Seinni sæst ikki, at nøkur beinleiðis aðalfundar-avgerð er tikin um at strika kvinnulimaskapin, men lógirnar eru sum kunnugt fleiri ferðir síðani broyttar — og í teimum broyttu lógunum sæst heldur einki til, at tær hava varðveitt serrættindi teirra frá 1891. . . .

Hvussu er ella ikki, so munnu damurnar í Havnar Klubba eisini í dag kenna seg eins vælkomnar í veitslulag og tá — seyðarhøvdaveitslan undantikin!! Hon er — um hon ikki altið hevur verið tað — nú so avgjørt *tabu*, mannfólka-samkoman við lít; so kann hvør einstakur meta um, annað-hvørt tað er »for better or worse« Tað var Johs. Djurhuus apotekari, sum fekk seyðarhøvdaveitslurnar í fasta legu, hin fyrsta mundi vera 20. oktober 1929.

Hetta sama ár, 1929, var eisini fyrstu ferð, at klubbin, har so mangur hevði átt innivist, hýsti dansiskúla; nevndin sigur í gerðabók klubbans: »Det vedtoges at udleje Frk. Cøhr Teatersalen til Dansevøvelse for 10 Kr. pr. Dag — dog saaledes, at hun selv betaler for Flytning af Bænke og hvad der ellers behøves. . . . «

Seinni er sum kunnugt føroyska dansifelagið vordið fastur gestur í Klubbanum, har rúm er bæði fyri nýggjum og gomlum, so sum eisini eigur at vera.

*

Havnar Bio er partur av klubbanum, sum hoyrir nýggjaru tíðini til, men kortini er vordin ein institutióin, um so kann vera tikið til, so nær knýtt at sjálvum klubbanum, at bæði eldri og yngri klubbalmir vildu hildið tað verið óhugsandi, um bio og klubbin ikki framvegis vóru eitt. Eldri klubbalmir vilja minnst, at bioloyvið fekk klubbin sær, tá ið spiritus-sølan, ið hevði veitt klubbanum inntøkur, fall burt. Film-framvísingarnar byrjaðu í Havnar Bio í 1923; fyri at gera tað meiri rúmligt hjá limunum í sjálvum klubbanum — og eisini fyri at eftirlíka teimum krøvum, sum biovitjandi mugu eiga rætt at seta fram í 1959 — varð í juni í ár samtykt at fara undir at reisa nýggja biohøll, á økinum sunnanfyri klubbahúsini, har »Sloans hús« stóðu, til tey vórðu tikin niður í summar at veita pláss fyri einum nýggjum, tíðarhóskandi Havnar Bio; rúm kemur at verða í salinum fyri um 250 áskoðarurn.

*

Ein dapur dagur í søgu Havnar Klubba var, tá ið eldur kom í klubban, fríggjadagin 28. juni 1940. Tíbetur hendi ikki tann stórskæði, ið ein kundi bera ótta fyri fór at verða. Klubbalmir vóru annars longu tá fyri ein part útihýstir úr klubbanum: aftaná eingilsku hersetingina 13. apríl 1940 varð klubbin sama dag tikin av hervaldinum (Royal Marines) til bústað fyri yvirmenn og sum lazaret — tó bert ovara hæddin. Á nevndarfundi 17. apríl varð avgerð tikin um at leiga hervaldinum klubban fyri £ 35 um mánaðan, tó so at biographhøllin og barrin ikki vóru uppi í. Klubbalmir kundu sostatt framvegis nýta barrina, men skuldu vísa vaktarmonnunum kort — militer-pass — sum legitimitiún, at teir vóru »Members of Thorshavn Club«, hvørja ferð inn varð

Eldur kom í klubban í juni 1940: tað logar í ovaru hædd, og tjúkkur roykur kemur upp úr tekjuni.

Eldurin: sløkkimenninir hava brotið hol a tekjuna — fremstir á myndini skotskir hermenn, ið hyggja at..

Bio-stólar og arkiv-tilfar bjargað úr klubbanum – Slangurnar eru settar at basa eldinum (1940)

farið, Men veruligi húsbóndin var um hetta mundið fyrsti heryvirmaðurin, ið kom til Føroya, T.B.W.Sandall oberstur. Tá ið eldurin íkom 28. juni, var liðið út á dagin. Klokkan var farin av fyra, tá ið fólk vardu eldin í norðara enda av ovaru hædd. Skjótt komu sløkkiliðið og sjálvbodnir á staðið og fóru beinanvegin undir sløkkingararbeiðið. Tað eydnaðist at basa eldinum eini trý korter aftaná at hann var íkomin, men tá var nógv forkomið í erva, meðan afturfyri niðaru hæddirnar sluppu undan og vóru at kalla óskalaðar. Hervaldið hevði fingið sær onnur høli, tá ið klubbin varð afturgjørdur, og limirnir fingi av nýggjum innivist í øllum húsunum.

Føðingardagur Havnar Klubba er 27. oktober, og onkur kanska hevði hildið, at hósandi hevði verið at havt veitsluna henda dag; men vanliga er jú, at klubba-veitslurnar eru leygarkvøld — i hesum føri 31. oktober — og tað man eisini líka

flestu limum best. Tó, føðingardagsveitslurnar hava verið hildnar ymsar dagar í oktober gjøgnum árin: T. d. í 1927 tann 8. oktober: døgurði, vín, tubbak o. s. fr.: kr. 6 fyri hvønn! Í 1910: kr. 2 (tá hevði klubbin spiritus-sølu og kundi á tann hátt vinna nakað afturfyri hitt lága atgongu-gjaldið!)

Annars kann, til ugga fyri tey, sum vilja halda, at meiri náttúrligt hevði verið at havt veitsluna sjálvan dagin, verða víst til, at klubbin altíð »suverænt« hevur gjørt av, nær hann boðaði limum sínum til samkomu: tað gav at bíta, tá ið jóla-veitslan í 1927 varð hildin 17. mars 1928 og »Thorshavns Klubs Julebal« 1926 fyrst varð fingið frá hondum 18. apríl 1927! Tó, her er at skila til, at tá høvdu teir skoytt páska-veitslu uppí....

Rúmsátt — innan klubba-gátt!

FORMENN / HAVNAR KLUBBA

síðani ár 1900:

S. E. Muller, Jens Evensen, Johs. Djurhuus, Poul Kjelnæs, Peter S. Hansen, H. A. Djurhuus, Poul Müller, Knud Lambaa, Jacob Veyhe, Wenzel Petersen, C. F. Hansen.

SKRIVARAR:

Poul Johannessen, Meinhard Jacobsen, Jacob Mouritsen, Just Jacobsen, C. F. Hansen, Jacob Baia.

VERTAR:

Ellen Poulsen, Jacob Michael Micheisen, Andreas Jensen, Djone Weihe, Christian Jensen, Andreas Joensen, Mourits Simonsen, Jákup Simonsen.

NÚSITANDI NEVND:

C. F. Hansen, Ebbe Müller, Viggo Christiansen, Carl Herup Olsen, Jens Pauli Ellendersen.

HEIÐURSLIMIR 1959:

Teirra hátign Frederik IX kongur og Ingrid drotning, Ove Lützen heilsølumaður.

LIMATAL 1959:

180 innanbyggja, 70 uttanbyggja limir.